

Hjallis Hjalmar Andersen 1923 – 2013

Vil hedre Hjallis med egen gate

Tre byer har allerede statue av Hjallis. Nå snakker flere varmt for en egen gate oppkalt etter skøytekongen i Trondheim.

– Ingen er på nivå med Hjallis. Måten han engasjerte folket på er det ingen som kommer i nærheten av i norsk idrett.

Det sier Lars Brechan. Han er barnebarnet til Karl Brechan, som var trener for Hjalmar «Hjallis» Andersen. Skøytehelten døde natt til onsdag, 90 år gammel. Lars Brechan er selv svært engasjert i skøytesporten, som hurtigløpsansvarlig i Sør-Trøndelag skøyteklubb.

Hjallis er allerede hedret med statuer både i Trondheim, Hamar og i Oslo. Regjeringen har besluttet å ære hans minne med begraving på statens bekostning.

Støttes av Ottervik
Han får støtte fra trondheim-sordfører Rita Ottervik (bildet).

– Jeg synes vi bør hedre ham med en egen gate i Trondheim. I tillegg synes jeg vi bør arrangere Hjalmar Andersens minnestevne når den oppgraderte skøytebanen på Leangen står ferdig til høsten. Dette skal være rettet mot barn og ungdom og må vi gjøre det sammen med skøyteklubbene. Det er noe vi må se på

over påske, kommenterer Ottervik til Adresseavisen.

Hjalmar Andersen vokste opp på Lademoen i Trondheim, i nabogata til skuespiller og musiker Tore Johansen (bildet). Hans aller beste Hjallis-minne stammer fra siste halvdel av 50-tallet, da det var bortimot Beatles-tilstander på stadion i Trondheim.

Ullmann og Tellefsen

– Jeg var med «sjølingen» på stadion. Det var helt sprøtt, med sikkert 10 000 tilskuere. Alle lamontene var veldig stolte av Hjallis, sier Johansen, som applauderer forslaget om å gi ham en egen gate.

– Den må ligge sentralt. Kanskje må en gate døpes om, for at den ikke skal bli liggende i periferien. Hadde han blitt spurt det.

– Hadde han blitt spurt selv, ville han sikkert ha sagt at det minst må være Olav Tryggvasons gate, for deretter å ha ledd seg nesten i hjel.

TORRE JOHANSEN

– Juniorene som går i dag vet egentlig ikke hvem han er, men de vet det likevel.

LARS BRECHAN

selv, ville han sikkert ha sagt at det minst må være Olav Tryggvasons gate, for deretter å ha ledd seg nesten i hjel, humrer Tore Johansen, som av trondhjennere sammenligner Hjallis med Liv Ullmann og Arve Tellefsen.

– Kanskje er han hakket foran dem også. Det finnes folk som har betydd mindre for byen enn Hjallis og likevel fått en gate oppkalt etter seg.

– Bildet på trønderen
Tore Johansen mener Hjalmar Andersen er selve bildet på trønderen.

– Han snakket kav trønderisk når han ble intervjuet på radio. Han var ekte trondhjennner, fastslår han.

Når Hjallis blir sammenlignet med de største av dagens norske idrettsutøvere, påpeker Lars Brechan at idrettsutøverne på 50-tallet også hadde vanlig arbeid ved siden av idrettskarrieren.

– Bare det var en bragd. Hjallis betydde utrolig mye, både for lokal, nasjonal og internasjonal skøytesport. Juniorene som går i dag, vet egentlig ikke hvem han er, men de vet det likevel, beskriver Brechan.

BIRGER LØFALDI 918 67 345
birger.lofaldi@adresseavisen.no

Gullgutt på hjemmebane: Hjalmar Andersen har nettopp passert sin parkamerat Kazuhiko Sugawara med én runde og er på vei til OL-gull på 10 000 meter i Oslo i 1952. Foto: SCANPIX

Bursdagsfeiring: Hjallis og kona Gerd under feiringen av hans 60-årsdag i 1983. Foto: LEIF KNUSTETH

- Bør være uproblematisk

Byhistoriker Terje Bratberg foreslår at en gate oppkalt etter Hjalmar Andersen bør ligge på de nye områdene på Lade.

– Den bør ligge i et strøk hvor Hjallis var kjent. Jeg vil anta at det både er naturlig og uproblematisk å kalle opp en gate etter

ham, sier Bratberg.

Han er leder for byhistoriekomiteen i Trondheim og dermed den som får alle forslag til nye gatenavn til ut-

redning. Bratberg sier at det må komme inn et forslag om en gate oppkalt etter Hjallis. Hvis det skjer, regner han med at saken vil komme opp neste år.

– Jeg vil si at han er bortimot selvskreven til å få en gate oppkalt etter seg. Det er personer av langt mindre betydning som har fått det, sier han.

Visergutten som ble nasjonalikon

Norge har idrettutøvere som matcher Hjalmar Andersens medaljesamling, men ingen andre fikk tilsvarende nasjonalikonisk status.

Kommentar

KJETIL KROKSÆTER
Kommentator

kjetil.kroksaeter@adresseavisen.no

Visergutten fra Lademoen fikk nesten like stor betydning for nasjonens selvfølelse som Fridtjof Nansen. Hjallis var med å forme nasjonen etter krigen.

Akkurat da etterkrigstidens Norge mest av alt trengte en nasjonal helt, sto Hjallis frem som skøytekongen i særklasse. Med spenst i frasparket, glimt i øyet og naturlig sjarm ble han en idrettsprofil nasjonen ikke har sett maken til, verken før eller siden.

Hjalmar Andersen var mannen som kunne få kongen til å stå igjen på Bislett for å se skøytehelten gå 10 000 meteren om igjen. Uansett hvor i landet han tok skøytene på, fylte han tribunen. Han skapte skøytesportens gullalder, men egentlig handlet alt om en Hjallis-feber som utviklet seg til nasjonalt hysteri.

16.32,6 er en av de få tidene som ingen skøytefantast har lov å glemme. I dagens språkdrakt ville det blitt omtalt som et monsterløp. Tiden var en virkelig forbedring av den gamle rekorden og skapte et bilde av Hjallis som nesten umenneskelig. Rekorden som ble satt på Hamar rett før OL, skapte et hysteri som gjorde at Hjallis måtte gjemmes bort utenfor leiren under Oslo-lekene i 1952.

«Han var en ekte folkehelt som i tiår reiste land og strand rundt og spredte glede.»

På Bislett kvitterte han ut tre OL-gull foran stappfulle hus. Til forskjell fra andre som oppnådde stor popularitet, not Hjallis hvert minutt av oppstyret. På sitt underfundige vis kommenterte han det slik på sine eldre dager: «Hvis det hadde vært et problem, kunne jeg bare gått saktere. Jeg skapte jo situasjonen selv.»

Monsterrekorden på 10 000 meter ble for øvrig stående i åtte år, til vennen Knut «Kupperr» Johannesen flyttet den.

Hjallis storhetstid startet med et sensasjonelt gjennombrudd under europamesterskapet i Davos i 1949. På den siste konkurransedagen vant han 1500 meter og satte verdensrekord på 10 000, og for den prestasjonen ble han belønnet med Morgenbladets gullmedalje for årets fremste idrettsprestasjon. Sammenlagtseiren gikk likevel til Sverre Farstad, og dermed sto det Falkenløperen på de to øverste trinnene på den endelige seierspallen. Etter det mesterskapet skulle det gå lang tid før noen slo Hjallis på de lengre distansene.

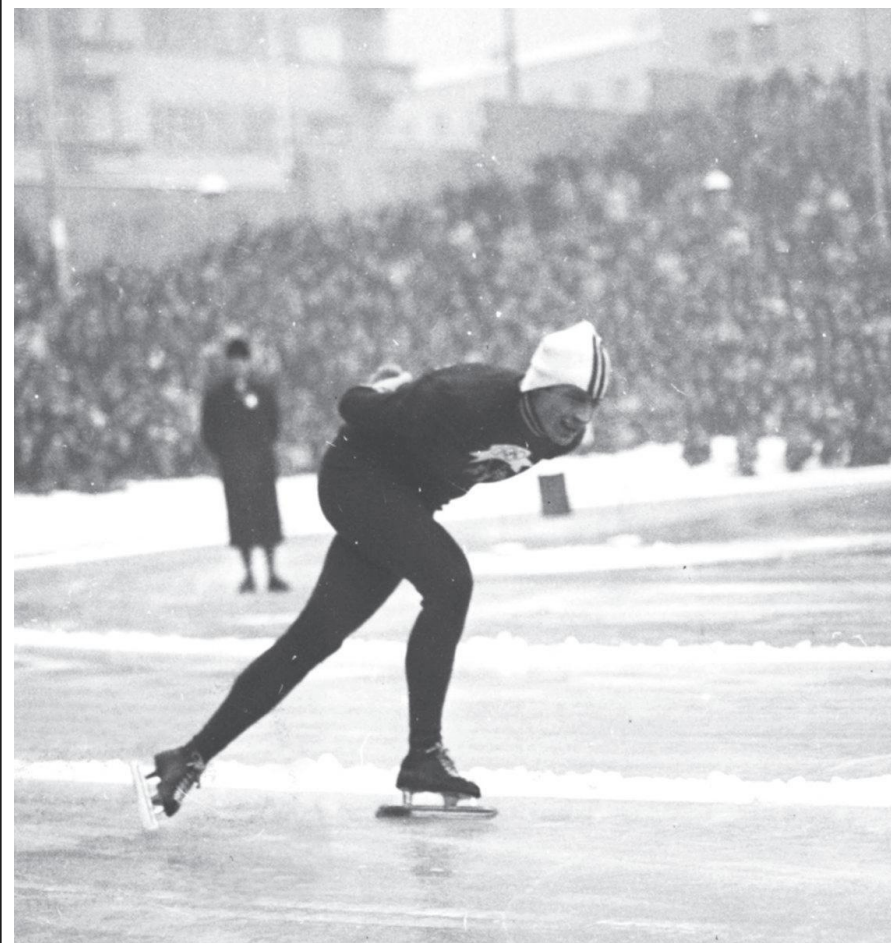
I de tre sesongene 1950, -51 og 52 var han verdens ubestridte skøytekononge med seiere i NM, EM og VM. Pluss trippel gull i Oslo-OL.

Kan det tenkes at en visergutt noensinne er blitt mer hylet enn Hjalmar Andersen fra Trondheim? Et livsløp som startet på Rødøy i Nordland via Lademoen i Trondheim endte opp med at han sto igjen med alle medaljer og utmerkelser som tenkes kan.

Han fikk Kongens fortjenstmedalje i gull på 75-årsdagen og hedersprisen på årets idrettgalla. Hjallis opplevde å avduke tre statuer av seg selv. I tillegg til Per Ungs skøytekononge i Kongens gate, står det statuer utenfor Vikingskipet på Hamar og Bislett stadion i Oslo. På fødestedet Rødøy avduket han en bauta for to år siden.

Kjæleavnet Kong Glad sier mye om Hjalmar Andersens popularitet. Han var en ekte folkehelt som i tiår reiste land og strand rundt og spredte glede. Skøytekonongen la opp, men Kong Glad fortsatte å sjarmere nordmenn i tiår på tiår på uklanderlig trønderdialekt.

Dialekten til tross, Hjallis var hele Norges skøytehelt, frihetssymbol, nasjonalikon, humorspreder, forbilde og underholdningsartist.

På skolebesøk: Hjallis demonstrerer skøyteknikk til barna under et besøk på Lilleby skole i mai 1986. Foto: NILS H. TOLDNES

Nyttårskonsert: Hjalmar Andersen under Adresseavisens nyttårskonsert i Olavshallen i 1993. Foto: NILS H. TOLDNES